

VIERDE WERELDBLAD

ATD = All Together for Dignity / Agir Tous pour la Dignité / Samen voor waardigheid
www.atd-vierdewereld.be / Nr. 191 / juni 2015 / Verschijnt vier maal per jaar

04

DE HELENDE WERKING
VAN FRIMHURST

06

VOLKSUNIVERSITEIT

08

DE STORM IN HET LEVEN
VAN ARME GEZINNEN

MAG HET AL EENS IETS EXTRA'S ZIJN?

EDITO

VERONTWAARDIGING EN TEGENSTROOM

Hoe radeloos en moedig moet je zijn om in een boot te stappen die misschien de overkant niet haalt?

In de Middellandse Zee kwamen opnieuw honderden mensen om. Ze wilden weg uit hun land, weg van armoede, oorlog of vervolging. Ze haalden de overkant niet. Burgers, maar ook politici schaamden zich om ter hardst voor 'ons' Europa, dat menselijke waardigheid, vrijheid, gelijkheid en mensenrechten als waarden vooropstelt.

Aanschuiven bij een voedselbedeling of bedelen is voor steeds meer mensen in ons land en in andere Europese landen, midden alle welvaart, de enige manier om te overleven. Ook hier is schaamte gepast. En verontwaardiging als de overheid de verkeerde maatregelen neemt. In Namen stelde het stadsbestuur vorige zomer een reglement in om het bedelen tegen te gaan. Een man met armoede-ervaring en twee verenigingen dienden een klacht in bij de Raad van State. Die zegt dat het reglement te ver gaat. Er mogen voorwaarden opgelegd worden, maar het bedelen mag niet onmogelijk gemaakt worden en is op zich niet strafbaar.

In Brussel plaatst een grootwarenhuis schuine vensterbanken om daklozen te verjagen. Ook andere handelszaken doen het. De publieke ruimte wordt voorzien van straatmeubilair met het niet te miskennen kenmerk 'anti-daklozen'. Zo worden mensen tegen elkaar opgezet.

Voor een politiek die niet vastloopt op de eigen beveiligde grenzen maar zich bekommert om mensen, ook zwakke en kwetsbare mensen, zijn proteststemmen nodig. 'Hart boven hard' is zo'n bundeling van burgerverzet. Een verontwaardigde reactie van solidaire burgers op onmenselijk gedrag, dichtbij en veraf, maakt niet alleen voor mensen in armoede het verschil tussen wanhoop en toekomst, vernedering en bestaansrecht. Het houdt ook een tegenstroom in leven, die niet langer mensen wegjaagt of wegstopt of vernedert.

Herman Van Breen
Nationaal team

'Ik had mijn winkelkarretje volgeladen en stond in de rij aan te schuiven. De vrouw achter mij sprak me aan. Ze wees naar sommige van mijn spullen en zei: dit en dit mag jij niet kopen! Dit betaal je met ons geld en dat heb jij niet nodig! Ik stond als aan de grond genageld. Mijn zoon was jarig. Ik wou dat hij ook kon trakteren op school. Mag een moeder dit niet wensen voor haar kind?'

Het feit lag al een tijd achter de rug en toch trilde Elsie's stem nog steeds van verontwaardiging en woede.

'Mag je als je van een uitkering leeft jezelf of je kinderen nooit iets extra's gunnen?' vroeg ze me. Diezelfde vraag stelden zich Wendy en Carine.

Carine werkt deeltijds. Haar loon is ontoereikend om met haar gezin ervan te leven. Het is iedere maand opnieuw keuzes maken, wikken en wegen: wanneer kan ik bv. nieuwe kleren kopen voor mijn snel opschietende pubers? Kunnen we dan nog eten in de laatste week van de maand? Hoe vermijd ik dat we nieuwe schulden maken? 'En weet je, mijn zoon had 2 jaar lang gespaard. Hij wou een mooie gsm kopen, net zoals zijn klasgenoten. Ik wist echt niet of ik hem mocht zeggen dat hij die kon hebben. Als moeder vind ik het belangrijk dat hij leert sparen. Maar wat zouden de mensen zeggen als hij met die gsm rondloopt? Moest ik het hem verbieden en zeggen: sorry jongen, maar zo'n mobieltje is niet voor ons. Wat zou hij daaruit leren? Dat het geen zin heeft te sparen? Ik ben echt te rade gegaan bij anderen om te weten wat ik moest doen.'

▲ Iedere maand opnieuw wikken en wegen

▲ Iets extra: vakantie in Frimhurst (zie volgende pagina)

Ook Wendy worstelde met dat gewetensprobleem. Zij wou met haar groep naar het theater. Ze had recht op een serieuze korting en toch durfde ze bijna niet te gaan. 'Stel je voor dat ik er een leerkracht van mijn dochter tegen het lijf liep. Zou die niet denken dat ik beter met dit geld schulden afbetaalde? Het kostte mij heel wat moeite mezelf ervan te overtuigen dat ik ook het recht had een mooi toneelstuk te zien.'

'Mag je als je van een uitkering leeft, jezelf of je kinderen iets extra's gunnen?' Voor Carine, Wendy en vele anderen is dit een voortdurend terugkerende vraag.

Marijke Decuypere

Vierdewereldblad

Uitgave van de Beweging
ATD Vierde Wereld
Victor Jacobslaan 12
1040 Brussel
(02) 647 92 25 / 647 99 00
contact@atd-vierdewereld.be
www.atd-vierdewereld.be

Verantwoordelijk uitgever:

Herman Van Breen
Victor Jacobslaan 12
1040 Brussel
Foto's: ATD Vierde Wereld, tenzij anders vermeld

Voor giften van 40 euro of meer per jaar ontvangt u een fiscaal attest.

IBAN: BE89 0000 7453 3685
BIC: BPOTBEB1

▲ Even op adem komen en andere mensen leren kennen

DE HELENDE WERKING VAN FRIMHURST

VAKANTIES VOOR ENGELSE GEZINNEN IN ARMOEDE

Een plek om tot rust te komen

Als onderdeel van mijn stage in het Brusselse Vierdewereld-huis kreeg ik de kans een driedaagse familievakantie voor gezinnen in armoede te begeleiden in Frimhurst, gelegen op het platteland niet al te ver van Londen. Hier organiseert de Engelse afdeling van ATD Vierde Wereld al een hele tijd soortgelijke vakanties in een mooi, volledig opgeknapt Victoriaans huis met omringend domein. Deze verblijven bieden de mogelijkheid aan gezinnen even op adem te komen, gedenkwaardige momenten onder elkaar te beleven en de andere families beter te leren kennen en te ondersteunen in soortgelijke levenssituaties. Zo zijn er in het huis talrijke ruimtes met elk hun eigen functie: een kamer met gezelschapsspelen, een gezellige huiskamer met televisie, een ruimte voorbehouden voor artistieke workshops,... Op het domein kunnen

de kinderen naar hartenlust spelen. De omgeving met haar schilderachtig kanaaltje biedt de ideale gelegenheid voor een rustige familiewandeling.

Weg van alledaagse beslommeringen

Deze diverse ruimten en mogelijkheden vormen een wel-doende afwisseling ten opzichte van het dagelijkse leven met al zijn beslommeringen. Een gezin vertelde bijvoorbeeld dat ze in Frimhurst hun eerste gezinsvakantie meemaakten. Vele gezinnen in armoede wonen in te kleine appartementen of studio's die dikwijls niet in orde zijn (onvoldoende isolatie, vochtschade,...), en lopen soms zelfs het risico zonder enige vorm van proces eruit gezet te worden omdat de eigenaar het woonblok wil verkopen. In Londen is het zeer moeilijk meteen een alternatief te vinden. De huurprijzen op de priva-

te markt zijn torenhoog en de wachtlijst voor sociale woningen is veel te lang. Verder vertelde een moeder dat ze soms in haar wijk een sfeer van wantrouwen ervaart. Iemand kan, zo zei ze, van de ene dag op de andere omslaan: ze willen je niet meer zien en negatieve, onware verhalen worden, soms zelfs tegen betaling, achter je rug verteld. Als er een mobiele telefoon onder vrienden verloren is, wordt iedereen aan tafel argwanend als mogelijke dader aangekeken. Verder heeft ze angst haar kinderen buiten te laten omdat er niet zo lang geleden een jongere in haar wijk werd doodgeschoten. Haar kinderen laat ze dan ook enkel onder haar toezien en spelen. Ten slotte durft ze de postcode van haar district niet op haar sollicitatiebrief te schrijven. Het zou immers allerhande vooroordelen kunnen opwekken. Kortom, ze mist solidariteit, veiligheid en rust in haar woonomgeving.

De familieband weer aanhalen

Tegen deze achtergrond is het niet zo verwonderlijk dat vele gezinnen Frimhurst als een rustgevende oase beschouwen waarin ze niet voortdurend op hun hoede moeten zijn en er voldoende tijd voor elkaar is. Op deze plek ligt de focus namelijk volledig op de versterking van familiebanden. De omgeving, het grote team en de verschillende workshops en activiteiten dragen hiertoe bij. Tijdens artistieke workshops knutselden de kinderen eenvoudig te maken, pluche en grappig uitzijnde vogels en probeerden ze allerhande muziekinstrumenten uit. Ook konden de gezinnen echte, exotische vogels bewonderen in *Birdworld*. En natuurlijk kon de zoektocht naar de paaseieren niet ontbreken.

Alles mag, niets moet

Deze activiteiten werden echter nooit opgelegd. Kinderen konden de workshop beëindigen wanneer ze er genoeg van hadden en vervolgens samen in de tuin gaan spelen. Partners konden zich ook een tijd terugtrekken om gewoon gezellig wat samen te zijn. Op deze manier hadden de families alle ruimte om op hun eigen ritme op adem te komen. De activiteiten boden dus een niet-dwingende ruimte waarin de familieleden elkaar op een hernieuwde manier kunnen ontmoeten en elkaars kwaliteiten verder kunnen ontdekken en bewonderen met een frisse blik die anders al te vaak wordt verduisterd door de zorgen van iedere dag. Ook op school worden de capaciteiten van de kinderen niet altijd erkend. Vaak worden ze immers belachelijk gemaakt omdat ze niet rondlopen met de nieuwste kleding of elektronische snuffjes.

Klaar voor een nieuwe start?

Als fotograaf van dienst was ik getuige van talrijke mooie momenten tussen familieleden: een vader die aandachtig met zijn dochtertje speelde, een ondersteunend gesprek onder moeders, een romantisch moment tussen moeder en vader aan de piano,... Vooral dat laatste bleef mij erg bij. De vader had al tien jaar geen piano meer gespeeld. Vroeger kon hij zelfs met zijn ogen dicht een deuntje spelen. Ik merkte bij hem een zeker verlangen naar deze 'verloren hobby' op. Deze piano herinnerde hem opnieuw aan dit verleden en gaf hem misschien wel een duwtje in de rug om dit engagement terug op te nemen. Dit moment was een treffende illustratie van de helende werking die Frimhurst op mensen kan hebben.

Wouter Coolen

▲ Familiebanden worden sterker in deze omgeving

PIRLEWIET EN GANDALF

In Vlaanderen organiseert Pirliewiet vzw vakanties voor kinderen, jongeren, volwassenen en gezinnen die in armoede leven. Met Pirliewiet op vakantie gaan betekent een onderbreken van de dagelijkse sleur en van soms onmenselijke levensomstandigheden.

Ook Gandalf, gegroeid vanuit mensen die elkaar kennen vanuit de jeugdbeweging, kiest hiervoor. 'We richten ons tot die gezinnen die het ergst geconfronteerd worden met armoede en sociale uitsluiting. We kiezen voor die gezinnen waar de problematiek zich ruimer stelt dan enkel het financiële, voor wie op meerdere belangrijke levensdomeinen geconfronteerd wordt met uitsluiting.'

Beide organisaties werken met vrijwilligers.

Meer weten?

www.pirliewiet.be – www.gandalfweb.be

IEDEREEN VERDIENT VAKANTIE

Het Steunpunt Vakantieparticipatie is de afdeling van Toerisme Vlaanderen die zich richt op personen en gezinnen in armoede. Ze spelen de rol van kruispunt tussen vraag en aanbod.

www.vakantieparticipatie.be

VOLKSUNIVERSITEIT

Wat? 'De eersten die over grote armoede iets te zeggen hebben zijn de mensen die de armoede aan den lijve ondervinden'. Dat vond Joseph Wresinski, de stichter van ATD Vierde Wereld. In 1972 start hij in Parijs wekelijkse 'dialogen met de Vierde Wereld'. Later krijgt deze dynamiek de naam 'Volksuniversiteit van de Vierde Wereld'.

Waar? In verschillende landen waar ATD Vierde Wereld actief is, vanaf 1982 ook in Vlaanderen. Jarenlang ging de volksuniversiteit maandelijks door, in Antwerpen of Brussel, op dinsdagavonden. Nu wordt gekozen voor minder bijeenkomsten, maar wel op een zaterdag en met nevenactiviteiten voor kinderen. Zo kunnen ook jonge gezinnen deelnemen. Vanaf dit jaar zijn we te gast in HoGent, de Hogeschool Gent.

Hoe? Meestal wordt rond een thema gewerkt. Dat wordt voorbereid in plaatselijke groepen, veelal verenigingen waar armen het woord nemen, met een eigen werking en identiteit.

Met wie? Mensen met een langdurige ervaring van grote armoede en mensen die naast hen staan. Vaak wordt rond een thema een gast uitgenodigd die vanuit zijn verantwoordelijkheden in de samenleving met de deelnemers in gesprek gaat.

Waarom? Het is een leerschool voor de deelnemers en een uitdrukking van hun verzet tegen armoede en uitsluiting. Het is een labo waar kennis wordt opgebouwd die de grondlaag vormt voor standpunten en acties.

▲ De volksuniversiteit: een leerschool en een voedingsbodem voor standpunten en acties

Universiteit?

Prof. Dr. Ides Nicaise, KU Leuven: 'De Volksuniversiteit van ATD Vierde Wereld heeft me even sterk gevormd als de KU Leuven. Ik ben er vele jaren naartoe gegaan, met ups en downs, ook met arme gezinnen uit het Leuvense. We ontleedden zorgvuldig de ervaringen van onrecht die zij ons meedeelden, werden strijdmakers en zochten mee naar structurele oplossingen. We zagen hen groeien in inzicht en mondigheid, maar ik voelde evenzeer hoe ik in de Volksuniversiteit zelf zaken leerde die je nergens aan de 'gewone' universiteit leert. Bijvoorbeeld hun verbeterde strijd voor de integriteit van hun gezin. Dat generaties na elkaar kinderen aan hun ouders onttrokken en geplaatst werden (en nog worden) is voor hen veel erger dan honger of kou. Of nog: het verband tussen armoedebestrijding en de strijd voor mensenrechten: recht op gezinsleven, op onderwijs, op arbeid, sociale bescherming enzovoort. Geleidelijk werd het mij duidelijk dat armoede in een rijk land geen probleem is van individuen of bevolkingsgroepen, maar een systeemziekte: het is onze halfslachtige samenleving die sommige mensen meer gelijk acht dan andere, die bezeten is van wantrouwen tegenover werklozen en hulpvragers, en daar een beleid op baseert dat armoede in de hand werkt in plaats van oplost.'

WAAROM WE SOMS NIET MEEDOEN

OVER DIENSTEN EN DREMPELS

In een rollenspel op de volksuniversiteit brachten we naar voor hoe verschillende diensten werken. Hoe is onze relatie met publieke diensten? Daar is veel over te zeggen en daarom werd dit thema verder uitgespit tijdens een tweede volksuniversiteit eind februari, met als gast Caroline Balliau van Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen. We hadden het over diensten waar we soms niet over de drempel raken.

Drempels, soms meer dan een tegelijk

PRIVACY 'We hebben betaalproblemen en daarom maken we voor elektriciteit en gas gebruik van een budgetmeter. Op de plaats waar we die kunnen opladen ziet iedereen ons staan. Iedereen kan zien dat wij arm zijn. We zijn beschaamd.'

VOORWAARDEN

Welke eisen zullen gesteld worden? Welke verplichtingen zal mijn vraag meebrengen? Zal ik alle bewijzen kunnen voorleggen?

TAAL 'Ik ga mee om te tolken voor Turkse vrienden maar ik kan me ook niet zo goed uitdrukken en dan heb ik schrik dat ze me niet goed begrijpen.'

'Ik spreek dialect. Als ik moet bellen of naar Brussel moet dan vraag ik me af: hoe moet ik het zeggen, hoe stel ik mijn vragen?'

FINANCIËEL 'Als je de bus moet nemen kost dat geld'. 'In het containerpark moet je nu ook betalen als je iets brengt.'

COMPLEX EN ONDUIDELIJK 'Het is zo ingewikkeld om een afspraak te maken om iets te regelen in het districtshuis. Zelfs als ik er ben moet ik toch nog bellen of via de computer een afspraak maken.'

'Ik weet niet hoe ik bij het CLB terecht kan. Naar het schijnt staan hun contactgegevens in het schoolreglement. Dat is zo'n dikke bundel en het is niet zo gemakkelijk om het nummer daarin terug te vinden.'

WANTROUWEN Soms heb je geen vertrouwen in een dienst omdat je er vroeger slechte ervaringen mee had. En soms is het omgekeerd, dan voel je dat ze jou wantrouwen. 'Ik vind het ook moeilijk als ik steeds bij andere mensen terecht kom.'

ANGST EN SCHAAMTE 'Misschien zal ik iets verkeerd zeggen, of zal ik me kwaad maken'. 'Binnenkort heb ik een nieuwe identiteitskaart nodig, zelfs daar zie ik nu al tegenop'. 'Ik ben bang om vernederd te worden'. 'Cultuur en theater, dat is voor slimme mensen, voor chique mensen.' 'Ze zullen merken dat ik moeite heb met lezen.'

EN OOK HIEROM HAKEN WE AF:

Mijn gevoel dat het geen zin meer heeft, mijn ontgoocheling. Mensen die niet vriendelijk zijn, die niet luisteren, die mijn woorden verdraaien. Ik ben uitgescholden. Ik heb geen inspraak. Ik stel altijd maar uit en kan moeilijk beslissingen nemen. Lange wachttijden, drukte en veel andere mensen in de omgeving. Gezondheidsproblemen.

Drempels kunnen weggewerkt worden

Altijd maar dezelfde vragen beantwoorden, altijd maar attesten verzamelen en formulieren invullen: in dit digitale tijdperk kan het anders. Dat beseft de overheid ook. Er wordt gewerkt aan het uitwisselen van gegevens en aan het automatisch toekennen van rechten. Dat is positief.

Soms is het nodig dat er vanuit diensten zelf naar mensen toegestapt wordt. Een OCMW zoekt mensen op in de nachtopvang voor daklozen. Zoiets zou meer moeten gebeuren. Zelf kunnen we ook drempels overwinnen. Het helpt om met zijn tweeën naar een dienst te gaan. En als we in groep naar theater gaan of naar een tentoonstelling dan gaat een wereld open die we op ons eentje nooit hadden verkend.

André Dierickx, Miriam Meeusen, Marijke Decuyper

DE STORM IN HET LEVEN VAN ARME GEZINNEN

NEW ORLEANS VOOR EN NA ORKAAN KATRINA

▲ De straatbibliotheek: het verlangen aanwakkeren om dingen te leren

De aardbeving in Nepal beroert ons. Vijf jaar geleden was de aardbeving in Haïti volop in het nieuws. Wat brengen grote rampen teweeg voor mensen in armoede? Tien jaar geleden beukte de orkaan Katrina in op New Orleans. Overstromingen volgden en verwoestten deze stad in het zuiden van de Verenigde Staten. Leden van ATD Vierde Wereld schreven een boek over de storm in hun leven.*

Wat nu?

'Ik herinner me heel duidelijk de eerste keer dat het idee voor een boek opkwam. We bezochten Eula Collins die met haar vier kinderen onderdak had gevonden op een camping in Arkansas. Het was een maand na de orkaan Katrina.' Dat schrijft Maria Victoire in de inleiding van het boek. Maria Victoire is vrijwillig van ATD Vierde Wereld. 'Toen Katrina New Orleans bereikte, bleven we in de stad omdat de gezinnen waarmee we werkten ook bleven. Drie dagen later evacueerde ik samen met een andere vrijwillig naar Baton Rouge. Daar keken we TV en toen pas beseften we de omvang van de overstromingen. We waren er kapot van.' 'We begonnen vrijwilligerswerk in de noodopvang van het Rode Kruis in Baton Rouge. We hadden ons adresboek en onze computer meegenomen. De namen en adressen van de mensen die we kenden, brachten we in de databank van het Amerikaanse Rode Kruis in. Zo probeerden we uit te zoeken waarheen de gezinnen van onze straatbibliotheek geëvacueerd waren. We hielden ijverig vol al kostte het

ons maanden.' 'Onze eerste rit ging naar Eula Collins en haar kinderen. Ze was zo blij ons te zien. 'We kunnen geen straatbibliotheek meer organiseren' zei ik. 'Wat kunnen we met ATD Vierde Wereld doen tot het leven weer normaal wordt?' Eula antwoordde: 'Ik denk dat je een boek moet schrijven'. Het was niet meteen het antwoord dat ik verwacht had. 'Vanaf december 2005 begon ik te reizen. Aan de gezinnen die ik opzoekt, vroeg ik wat ze vonden van Eula's idee. Ze waren enthousiast. Ik begon met interviews die ik registreerde. Dat werden er 50. Een project van mondelinge geschiedenis. In elk gesprek ging het ook over hoe we het boek samen konden schrijven. Met zoveel mensen samen, dat was een uitdaging, maar ik wist dat het mogelijk was. Na de interviews ging ik terug om de uitgeschreven versie ervan met hen te herlezen. Samen konden we corrigeren, updaten en aanvullen.'

New Orleans voor de orkaan

Arme wijken worden vaak afgeschilderd als gevaarlijke getto's. Maar gezinnen in armoede vonden hier een duurzame gemeenschap die hen hielp overleven, van generatie op generatie. De meeste van deze gezinnen woonden nooit ver weg van hun wijk. Ze verhuisden veel, maar bleven altijd dicht bij hun gemeenschap. Het is heel moeilijk kinderen op te voeden met weinig middelen. Dan moet je kunnen rekenen op informele steun van burens. In arme wijken ontbreekt ook een stabiel en dicht netwerk van organisaties en instellingen die het leven vorm geven, waardoor mensen meer op elkaar zijn aangewezen.

Tal van feiten en kleine gebaren werden aangehaald tijdens de interviews. 'We kenden elkaar. Er was liefde en hoop in de wijk. Soms was er een beetje geweld en waren er misverstanden maar we waren er voor elkaar.'

Alles verloren

Die geest van solidariteit is van de ene dag op de andere uit elkaar gespat, toen de orkaan Katrina 80% van de stad vernietigde. Deze gezinnen zijn met man en macht verdreven, soms met de geweerloop van de politie in de rug. Van de ene dag op de andere verloren ze hun gemeenschap, hun netwerk van relaties, vriendschap, steun. Een netwerk, jarenlang gegeven, werd in één klap vernietigd..

De hardnekkige armoede die zichtbaar werd

'Toen tv-camera's inzoomden op de overstroming, op mensen die vastzaten in huizen en appartementen, op de totale verwoesting, waren veel Amerikanen geschokt door het zien

▲ Met het weinige dat we hebben proberen we ons gezin groot te brengen en waardig te leven

van de armelijke levensomstandigheden van zoveel stadsbewoners. De verwoestingen van Katrina troffen uiteraard bijna alle inwoners van de stad, blank en zwart, rijk en arm, eigenaars en huurders van sociale woningen. Maar terwijl heel wat inwoners konden vluchten, konden zij die de minste middelen hadden, geen auto, geen geld voor vervoer, geen onderdak elders, niets anders dan wachten tot de storm uitgeraasd was, met tragische gevolgen. Katrina en de nasleep ervan vestigden de aandacht van de natie - op zijn minst tijdelijk - op mensen gekneld in de blijvende armoede en op de levensomstandigheden van de buurten waarin ze leefden.'

Dat schrijft Professor William Julius Wilson van Harvard University in het voorwoord. Maar ook dit: 'Als de tv-camera's zouden ingezoomd hebben op deze individuen, gezinnen en wijken van New Orleans voor de storm Katrina, denk ik dat de eerste reactie op de omschrijvingen van hardnekkige armoede en de concentratie ervan niet sympathiek zou geweest zijn. De publieke opinie in de VS gelooft dat mensen onder de armoedegrens leven en een hoge graad van werkloosheid kennen door eigen fouten of tekortkomingen. Met andere woorden, weinig mensen zouden nagedacht hebben over brede krachten in de maatschappij die individuele mensen schade berokkenen: segregatie, discriminatie, gebrek aan economische kansen, falende openbare scholen.'

De heropbouw

Velen zijn op de dool geraakt na Katrina. Sommigen zijn meer dan tien maal verhuisd, van de ene plaats van miserie naar de andere, in een poging hun leven opnieuw op te bouwen. Stacey Smith is een van hen: 'Bij de heropbouw van New Orleans hebben diegenen die de beslissingen nemen niet gedacht aan arme mensen. Een meerderheid van de scholen heropende niet en de huurprijzen gingen sterk omhoog. Het leven van sommige mensen is harder geworden. Ze woonden in sociale woningen, maar die zijn nu afgebroken. We hebben alles verloren, onze wijken zijn verdwenen. Het is moeilijk ons leven te herbeginnen. Het is moeilijk voor de armen zich te laten horen.'

De levensomstandigheden waren slecht voor de orkaan Katrina, maar werden daarna nog slechter voor heel wat gezinnen. Alles uit het verleden is weggeveegd. Maar wat overleefde bleef is de sociale uitsluiting en de toenemende ongelijkheid.

Waarom dit boek?

'Het boek is een getuigenis van onze strijd, van ons lijden, van de kracht die we nodig hebben om met het weinige dat we hebben ons gezin groot te brengen en waardig te leven. De wereld moet hier weet van hebben. Het boek is een kans om meer mensen op andere gedachten te brengen.' 'Jammer genoeg zullen er in de toekomst nog 'Katrinas' zijn. Verhalen kunnen iets bijbrengen: dat bij de aanpak van een ramp en de heropbouw veel meer bereikt wordt als geluisterd wordt naar de stemmen van mensen in armoede.'

M.T. Poppe

*'Not Meant To Live Like This. Weathering the Storm of Our Lives in New Orleans'. By ATD Fourth World Movement members from New Orleans. ATD Fourth World Publications, 2012

STRAATBIBLIOTHEKEN

Sinds 1989 is ATD Vierde Wereld aanwezig in New Orleans. Een kernproject is de straatbibliotheek. Kinderen hebben een diep verlangen om te leren. De beste weg om hen uit de armoedecirkel te helpen breken is dat verlangen voeden en hun creativiteit aanwakkeren. Straatbibliotheeken gaan door op voetpaden en pleintjes, midden de leefomgeving van kinderen.

MET HOLLANDSE OGEN

Vijf jaar na de orkaan eindigde de Amerikaanse reis van Geert Mak in New Orleans. Verbaasd kijkt hij 'met Hollandse ogen' naar de dijken die dan nog volop hersteld worden, maar de Nederlandse norm niet halen. De orkaan was een ramp. Dat daarna de dijken van de afwateringskanalen doorbraken was een tweede ramp. De stad stroomde vol. De verwaarloosde dijken riepen achteraf veel vragen op, net zoals de hulpverlening, waarbij een 'diepe minachting voor iedereen die arm was' voelbaar was. Ook Mak meldt dat vijf jaar na datum nog een groot deel van de oorspronkelijke bewoners op drift is, dat er grote discussies zijn tussen hen die de oude bewoners willen terughalen en zij die de stad grondig willen moderniseren, zonder huisvestingsprojecten voor de armen.

Geert Mak. 'Reizen zonder John. Op zoek naar Amerika.' Atlas Contact, 2012

▲ Een project van ATD Vierde Wereld over de evaluatie van de millenniumdoelen. Deelnemers uit 12 landen overhandigden de resultaten aan de Verenigde Naties in New York (2013).

▲ Kennis verzamelen en opkomen voor mensenrechten. (Foto ATD Vierde Wereld Filipijnen)

▲ We richten ons tot de publieke opinie. We willen het menselijk gelaat tonen van wie in armoede leeft.

DRIE SPOREN

OVER ONS

ATD Vierde Wereld wil armoede uitroeien en werkt hiervoor op drie sporen :

1 samen met mensen in armoede streven we ernaar dat de rechten gerespecteerd worden van de mensen die we kennen maar ook van hen die we niet bereiken. In de volksuniversiteit leren we veel, maar dat is niet het enige doel. Op de vorige bladzijden in dit nummer kan u een artikel lezen over 'drempels'. Met de opgedane kennis willen we verder werken, zo hopen we dat drempels van diensten kunnen weggevoerd worden, voor iedereen.

2 we kloppen aan bij Vlaamse, federale en Europese parlementsleden, we gaan in gesprek met instellingen en organisaties, ook op internationaal niveau, zoals met de Verenigde Naties. *'Daar waar de toekomst van een land of een internationale gemeenschap wordt voorbereid is het belangrijk dat de Vierde Wereld kan deelnemen. Als de armsten er niet bij zijn op het moment dat plannen worden gemaakt zullen morgen ook de veranderingen aan hen voorbijgaan.'* Joseph Wresinski

3 we richten ons tot de publieke opinie. We willen het menselijk gelaat tonen van wie in armoede leeft en wijzen op de mechanismen die mensen in armoede houden. Als veel mensen anders kijken naar mensen in armoede kan armoedebestrijding pas echt doeltreffend zijn.

Geen voedselpakketten?

Nee. We zijn geen hulpverleningsorganisatie en geen zorgverstrekkers, maar een mensenrechtenorganisatie. Armoede is een schending van mensenrechten. In alle landen waar ATD Vierde Wereld aanwezig is klinkt de oproep 'ons verenigen om de rechten van de mens te doen eerbiedigen'. We richten ons daarom niet enkel tot mensen in armoede maar tot een brede publieke opinie.

Armoede bestrijden met kennis

We willen dat de samenleving zoekt naar een waardige manier om armoede op te heffen. Daarvoor is kennis en expertise nodig. Al meer dan 50 jaar benadrukt ATD Vierde Wereld het belang hiervan. We bouwen kennis op in de volksuniversiteit (zie vorige pagina's). Ook vrijwilligers en medestanders die op weg gaan met gezinnen in armoede bouwen vanuit hun ervaring een kennis op. Medestanders vullen deze kennis aan met ervaringen vanuit de plek waar ze werken en wonen. Dat universiteiten en instellingen onderzoek doen naar armoede is ook heel belangrijk.

Nabijheid

We investeren in nabijheid. In Ronse, Oostende, Brussel, Wilbroek en Hasselt zijn vrijwilligers of een beroepskracht aanwezig bij gezinnen in armoede. Zo leren we telkens opnieuw wat het betekent in armoede te leven. We stappen met gezinnen naar diensten om rechten te bekomen en nemen deel

aan evenementen. Een directeur van een instelling zei ons: "We merken sinds uw aanwezigheid heel wat positieve evoluties bij het gezin". Wat mensen voelen in ons present zijn is dat we in hen geloven, ook als ouder. We veroordelen hen niet maar zoeken om hun gedrag te begrijpen. Dat geeft hen kracht waardoor ze zelf voor heel wat veranderingen zorgen.

Diversiteit

Samenkomsten tussen mensen met armoede-ervaring en mensen zonder armoede-ervaring zijn heel belangrijk omdat dit vooroordelen aan beide kanten kan doorprikken. Mensen die niet in armoede leven ontdekken dat mensen in armoede krachtige mensen zijn, die niet bij de pakken blijven zitten, geen luiaards en profiteurs zijn en steeds hopen op een betere toekomst voor hun gezin. Mensen in armoede leren dat niet-armen solidair kunnen zijn en niet steeds veroordelend naar hen. Dat probeerden we te bereiken met volksuniversiteiten, gezinsdagen, kennisdagen, 17 oktober-activiteiten, filmvoorstellingen van "Joseph, de rebel" met debat, info- en gespreksmomenten. Maar ook via publicaties, website, leesgroepen werd dit beoogd.

DEEL VAN EEN BREDE STROMING

Samenwerking en netwerkvorming.

Talrijk zijn de samenwerkingsverbanden van plaatselijke groepen met verenigingen en instellingen in hun gemeente of stad.

De film "Joseph, de rebel" werd op meerdere plaatsen vertoond. Dit gebeurde telkens in samenwerking met scholen, culturele verenigingen, bewegingen voor mensenrechten, verenigingen waar armen het woord nemen.

In Vlaanderen en Brussel

We maken deel uit van het Netwerk tegen Armoede, dat bestaat uit 60 verenigingen waar armen het woord nemen. www.netwerktegenarmoede.be

Welzijnsschakels is een vereniging die op landelijk niveau werkt. Op tal van plaatsen in Vlaanderen worden groepen van vrijwilligers ondersteund. Tweemaal per jaar is er een overleg tussen ATD Vierde Wereld en Welzijnsschakels, over visie en missie. www.welzijnsschakels.be

In België

ATD Quart Monde is de Franstalige zusterbeweging. We delen hetzelfde huis in Brussel, werken nauw samen en organiseren sommige acties samen.

We werken mee met het *Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting* en maken deel uit van de begeleidingscommissie. ATD Vierde Wereld is één van de vijf door de staatssecretaris aangestelde vertegenwoordigers van verenigingen waar armen het woord nemen. Deze commissie volgt de werkzaamheden van het Steunpunt op, waaronder het tweemaandse verslag, en bewaakt haar methodologie. Deze dialoogmethode met mensen in armoede lag, in navolging van het Algemeen Verslag over de Armoede (1994), aan de basis van het Steunpunt.

Internationalaal

ATD Vierde Wereld is een internationale beweging met centrum in Pierrelaye, nabij Parijs. Heel wat leden uit Vlaanderen namen reeds deel aan internationale sessies. Belgische vrijwilligers van ATD Vierde Wereld werken in andere landen en omgekeerd. Dat maakt dat samenwerking en uitwisseling voor de hand liggen. Er zijn de Europese volksuniversiteiten en de contacten, soms in real-time via skype, tussen groepen hier en in andere landen. 'Dynamo' is de dynamiek die jongeren uit verschillende Europese landen samen brengt. ATD Vierde Wereld is aanwezig in een 30-tal landen.

KALENDER

PLANNINGSDAG VOLKSUNIVERSITEIT 2015-2016

Zaterdag 1 augustus 2015 in Puurs. Op uitnodiging.

SHELTER voor MEDESTANDERS en SYMPATHISANTEN

Onze deuren en telefoonlijnen staan open voor vragen, gesprek, ontmoeting

Elke eerste donderdag van de maand van 17u tot 20u. Breng zelf je picknick mee, wij zorgen voor soep. In het Vierde Wereldhuis. Datum: **2 juli 2015**.

INFORMATIE-ONTMOETING: De Internationale Beweging ATD Vierde Wereld in België, wat is dat, wie zijn dat?

De beste manier om dat echt te weten te komen is ons ontmoeten. Dit kan op de eerste donderdag van de maand (2 juli 2015) van 16u tot 20u. In het Vierde Wereldhuis. Iedereen welkom.

STARTDAG

Zaterdag 19 september 2015. Op uitnodiging.

GEÏNTERESSEERD IN EEN VAN DEZE ACTIVITEITEN?

informereren en aanmelden via het secretariaat (voormiddag).

ACTUELE INFORMATIE: zie www.atd-vierdewereld.be

VRIJWILLIGERS GEVRAAGD:

Chauffeurs gevraagd

- om mensen uit Ronse naar bijeenkomsten te brengen in Brussel of Gent;
- om mensen uit Brussel naar bijeenkomsten te brengen in Gent;
- om mensen uit Oostende naar bijeenkomsten te brengen in Brussel of Gent;

ALS ARMOEDE JE RAAKT ... OPEN LEESAVOND IN OOSTENDE

dinsdag 28 april 2015.

het samen lezen en delen van enkele korte teksten van Karel Staes deed ons dieper nadenken over armoede, armoedebeleving en armoedebestrijding.

